Active Learning กำลังจะมา แต่ผล Pisa ของไทยกำลังไปไม่กลับ หลับไม่ตื่น ฟื้นไม่มี หนีไม่พ้น... : โดย ณรงค์ ขุมทอง

นำเสนอเมื่อ : 5 ม.ค. 2560

ได้ฟังท่านนายกฯประยุทธ์ จันทร์โอชา คิดและพูด เรื่องการศึกษาของประเทศ แต่ละครั้งสะท้อนอะไรหลายๆ อย่าง ซึ่งชาวกระทรวงศึกษาธิการควรฟังและใส่ใจเป็นพิเศษ

คราวนี้ท่านนายกฯประยุทธ์พูดถึง Active Learning และศาสตร์ของพระราชา
โดยรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการปฏิรูปการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21
ที่จะต้องเน้นการสร้างจินตนาการ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ผ่านนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือ
ลดเวลาเรียนแบบ Passive เน้นจากผู้รับอย่างเดียวลงแต่เพิ่มการเรียนแบบ Active ให้มากขึ้น คือ เรียนรู้เอง
ปฏิบัติเอง เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ
สามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้แบบลงมือทำ
(Active learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนกระทำ พร้อมใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์
สิ่งที่ได้คิดได้ทำโดยเน้นความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ให้มากที่สุด

การปรับการเรียนรู้แบบ Active learning ทราบว่ามีทีมงานของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
โดยมีท่านอาจารย์นราพร จันทร์โอชา
คอยให้คำปรึกษาซึ่งผู้เขียนได้มีโอกาสประชุมและฟังแนวคิดของท่านอาจารย์นราพร จันทร์โอชา มา 2-3 ครั้ง
พบว่าท่านมีแนวคิดดีๆ หลักคิดดีๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ท่านชอบที่จะอยู่เบื้องหลัง
หรือปิดทองหลังพระอยู่เสมอ และน่าชื่นชมมาก

การเรียนรู้แบบ Active learning ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพทางสมองของผู้เรียนได้แก่
การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำไปประยุกต์ใช้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และวางแผนจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีมิติแห่งความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน แบ่งกันรับผิดชอบเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
เปิดโอกาสให้ผู้เรียน สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หรือรวมกลุ่มกัน รู้จักสรุปและรวบรวมข้อมูลข่าวสาร
จัดกลุ่มกันตามความเหมาะสม และพอใจในการเรียนรู้ และฝึกให้มีน้ำใจ เพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง เป็นต้น

การเรียนการสอนแบบ Active Learning
น่าจะมีความสำคัญและมีบทบาทมากขึ้นในยุคการพัฒนาประเทศไทยหรือไทยแลนด์ 4.0 หรือโลกในศตวรรษที่ 21
ผู้บริหารและครูจะต้องวางแผน กำหนดทักษะและกระบวนการต่างๆ ให้พร้อมสำหรับผู้เรียน
รวมถึงการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่สอดคล้องและหลากหลาย
ซึ่งการวัดผลในวงการศึกษาของไทยก็เป็นอีกประเด็นที่ผู้เขียนมองว่าควรปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับเนื้อหาแ
ละบริบทของผู้เรียน ซึ่งปัจจุบันเน้นความรู้ Knowledge มากกว่าทักษะกระบวนการ Process และ Attitude เจตคติ
การวัดที่เน้นความรู้สูงผลทำให้ผู้เรียนเสียโอกาส เสียผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมต่างๆ เพราะบางวิชา
บางเนื้อหาควรเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะมากกว่าความรู้ ผู้บริหารต้องเข้าใจและรู้เป้าหมายในการผลิตคน
ครูต้องรู้การวัดผลแบบบูรณาการ เช่น โรงเรียนจัดกิจกรรมกีฬาสี นักเรียนวางแผนเตรียมงาน

บริหารจัดการลงทุนทรัพย์ แรมเดือน

สุดท้ายส่วนใหญ่ครูและโรงเรียนไม่ได้นำกิจกรรมดังกล่าวมาแปลผลเป็นคะแนนให้กับผู้เรียนเลย
หรือผู้เรียนต้องกลับมานั่งทำข้อสอบจากครูผู้สอนในวิชาพละศึกษา สุขศึกษาอีก
ผู้เขียนกลับมองว่าไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงซึ่งการวัดผลที่ดี
คือวัดตามสภาพจริงหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร
มิฉะนั้นแล้วจะไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอนแบบ Active learning ที่หลายคนมุ่งหวัง
เพราะการเรียนการสอนแบบนี้ เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ

**Active Learning กำลังกลับมามีบทบาทกับการศึกษาของไทยอีกครั้งหนึ่ง
แต่ไม่รู้ว่าเป็นเหลาเก่าในขวดใหม่หรือไม่ เพราะการเรียนการสอนตามทฤษฎีของจอห์น ดิวอี้ ที่เรียกว่า Learning by doing ก็เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมๆ กับการเรียนเช่นกัน**

การศึกษาไทยมีคนรู้มากคิดโน่น คิดนี่ ขึ้นมา มากผู้ปฏิบัติ ปวดหัว ทำไม่ทัน นโยบายเก่ายังไม่ได้ทำ
ของใหม่มาอีกแล้ว แต่ของท่านนายกฯ Active Learning ไม่ใช่เรื่องใหม่
แต่ท่านเน้นย้ำให้คนในวงการการศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญ
เรื่องการศึกษาหลายฝ่ายกำลังขับเคลื่อนและเดินหน้า แต่ผีซ้ำด้ำพลอย ผลการประเมิน Pisa (Programme for International Student Assessment) จัดทำโดยองค์กรความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (OECD) ประเมินจาก 72 ประเทศ กลุ่มตัวอย่าง 540,000 กว่าคน ผลออกมาหลายประเทศพัฒนาขึ้น เช่น เวียดนาม ได้ผล การอ่านลำดับที่ 32 คณิตศาสตร์ที่ 22 และวิทยาศาสตร์ ที่ 8 ตรงข้ามประเทศไทยตกต่ำอยู่ในลำดับที่ 50 กว่า ทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายของหลายฝ่าย

แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้เขียนคาดว่าน่าจะเป็นต้นเหตุแห่งความล้มเหลวและตกต่ำ คือความผิดพลาด
ระดับนโยบายมองโจทย์และปัญหาไม่ออกซึ่งแก้ไม่ตรงจุด ถึงเวลากระทรวงศึกษาธิการยกเครื่องครั้งใหญ่
เปลี่ยนรัฐมนตรีแต่ครั้งจะมีของใหม่มาให้ครู-ผู้บริหาร ปวดหัว จุดที่ควรเน้น คือ ต้องให้ผู้บริหารโรงเรียนและครู
เปลี่ยนวิธีคิด ปรับวิธีสอนเสียใหม่ สอนให้เด็กคิดและปฏิบัติ เน้นทักษะให้มาก ฝึกให้คิดและวิเคราะห์และคาดเดา
ฝึกให้อ่านแล้วรู้จักสรุปเนื้อหาการวัดผลวัดให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ (KPA)

หลักสูตรปัจจุบันล้าหลังเกินไป ไม่สะท้อนความเป็นจริงของสังคมและประเทศชาติ
ลดการสอบหรือยกเลิกการสอบเข้าเรียนในระดับมัธยมและอุดมศึกษา เปิดช่องให้นักเรียนที่มีความรู้และทักษะ
มีความสามารถพิเศษ เข้าเรียนหรือมีช่องทางอื่นมากขึ้น ถ้าทำได้เช่นนี้จะทำให้การกวดวิชาจะลดความสำคัญลง
รัฐไม่ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการติว O-Net หรือติว Pisa
ทำเช่นนี้ทำให้การศึกษาไทยพิการเป็นแบบหมาหางด้วน ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุเคยให้ความหมายไว้
เพราะมุ่งแต่ให้นักเรียนทำข้อสอบให้ได้คะแนน แต่นักเรียนไม่รู้ที่มาที่ไปของโจทย์ ของเนื้อหา
ผู้เรียนไม่รู้รากของเนื้อหาและความหมาย พอเจอข้อสอบที่เป็นสากลแบบ Pisa เด็กตายทั้งกลม ดังผล Pisa 2015
ที่ออกมาหมาดๆ แต่ยังมืดแปดด้าน คิดไม่ออก บอกไม่ถูก มีคนหน้าด้านออกมาอ้างโน่นอ้างนี่
แก้ตัวอีกพอแล้วหยุดได้แล้ว

เปลี่ยนรัฐมนตรีเที่ยวนี้ดูภาพรวมทั้ง 3 ท่าน ดูดีเข้าใจหลักการศึกษา ท่านธีระเกียรติ รัฐมนตรีว่าการ เท่าที่ผู้เขียนเคยร่วมงานด้วย มีหลักคิดดี แต่อย่ากั๊กฝาก อย่าคิดน้อย อย่าคิดให้ยาก ท่านสุรเชษฐ์ รมช.ท่านนี้ ผู้เขียนร่วมงานหลายครั้ง ท่านตั้งใจเข้าถึงปัญหา มุ่งมั่นมาก ท่านสุดท้ายท่านปนัดดา รัฐมนตรีช่วยแกะกล่องท่านนี้ เหมาะสม สุภาพน่าเลื่อมใสและน่าเคารพ

ภาพรวม 3 ท่าน ประเมินด้านบุคลิกภาพ และความมุ่งมั่นตั้งใจแล้ว เท่าที่ผู้เขียนได้ร่วมงานมา
มั่นใจว่าอยู่ในระดับดี – ดีมาก ยังเหลือผลงานเท่านั้นจะเป็นตัวชี้วัด
แต่แค่ปรับหรือแยกวิชาภูมิศาสตร์อย่างเดียวยังไม่พอ หลักสูตรหรือวิชาต่างๆ เนื้อหาต่างๆ ที่มากเกินไป
ควรตัดทิ้งไป นักวิชาการเกงๆ ทั้งหลาย อีช่างคิด ฉลาดนัก คิดให้เด็กเรียนไม่รู้กี่วิชา เป็นขยะ
เรียนแล้วไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เลย ควรตัดออกไป กลุ่มสาระ 8 กลุ่ม ควรลดลงหรือตัดออก เช่น วิชาการงาน
ควรนำหลักสูตร ค.ม.ส.มาใช้ ควรจัดกลุ่มวิชาการงานใหม่ แต่เน้นภาคปฏิบัติ 80-90%
เน้นชิ้นงานและโครงงานและทุกวิชายึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในเนื้อหาและการประเมิน
ฝึกให้ผู้เรียนรักกัน ช่วยเหลือกันโดยใช้โครงงาน ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม เลิกการประเมินเป็นรายบุคคล

เป็นการประเมินรายกลุ่มให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน เข้าใจกันช่วยเหลือกัน
โดยมีครูเป็นตัวกลางของการจัดกิจกรรมดังกลาว

ถ้าทำได้เช่นนี้ ก็จะสนองพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ว่าให้เด็กรักกัน ช่วยเหลือกัน หรือครูรักเด็ก
และเด็กรักครู ดังที่ท่านรัฐมนตรีธีระเกียรติ มีแนวคิดที่จะสนองพระราชดำริของพระองค์ท่าน
ซึ่งแนวทางและแนวคิดต่างๆ น่าจะไม่ยากนัก เพราะรัฐมนตรีทั้ง 3 ท่าน มีท่านนายกฯประยุทธ์ จันทร์โอชา
ให้ความสำคัญและสนใจเป็นพิเศษและยังมีบุคลากรมือดีที่มองไม่เห็น เช่น ท่าน รศ.นราพร จันทร์โอชา
และทีมงานเชนท่าน ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร ท่าน ดร.รัตนา ศรีเหรัญ ท่านครรชิต มนูญผล และท่านเกศทิพย์
ศุภวานิช และบุคลากรอีกหลายท่านที่อยู่เบื้องหลัง ผลักดันงานปฏิรูปการศึกษาอยู่ในขณะนี้ อย่างน้อยอีก 3 ปี
ข้างหน้า ผล Pisa ประเทศคงไม่...

แต่สุดท้ายก็ยังคิดถึงท่านดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ เหมือนกัน ท่านคิดและผลักดันหลายเรื่องได้ดี
แต่เมืองไทยเอาการศึกษามาผูกติดกับการเมือง เกาอี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาจึงกลายเป็นเก้าอี้ดนตรี
สมบัติผลัดกันชม แล้วจะไปคาดหวังอะไรกับไทยแลนด์ 4.0
ตราบใดที่เรายังหาคำตอบด้านคุณภาพทางการศึกษายังไม่ได้
ผู้บริหารต้องเปลี่ยนวิธีคิดและชาญฉลาดในการวางอนาคตประเทศและคนรุ่นหลัง
จะหวังรายได้จากขายข้าว/ขายยางพารา/การท่องเที่ยวหรือแจกเงินอย่างเดียว
น่าจะไม่พอกินและยากที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

โครงการใหญ่ๆ Big Project อย่างรถไฟความเร็วสูง
หรือโครงการคลองไทยที่คนภาคใต้ฝันอยากเห็นอยากได้
อยากให้ท่านนายกฯหยิบขึ้นมาศึกษาโครงการใหม่ ก็น่าสนใจนะ ลองดูซิว่ามันจริงหรือไม่ท่านประยุทธ์
จันทร์โอชา ผู้นำที่คนไทยฝากความหวังและอนาคตไว้ครับ

ณรงค์ ขุ้มทอง

ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณและโรงเรียนดาวนายร้อย

ขอบคุณที่มาจาก มติชนออนไลน์4 ม.ค. 60